

ES PI GROS

Lloret de Vista Alegre

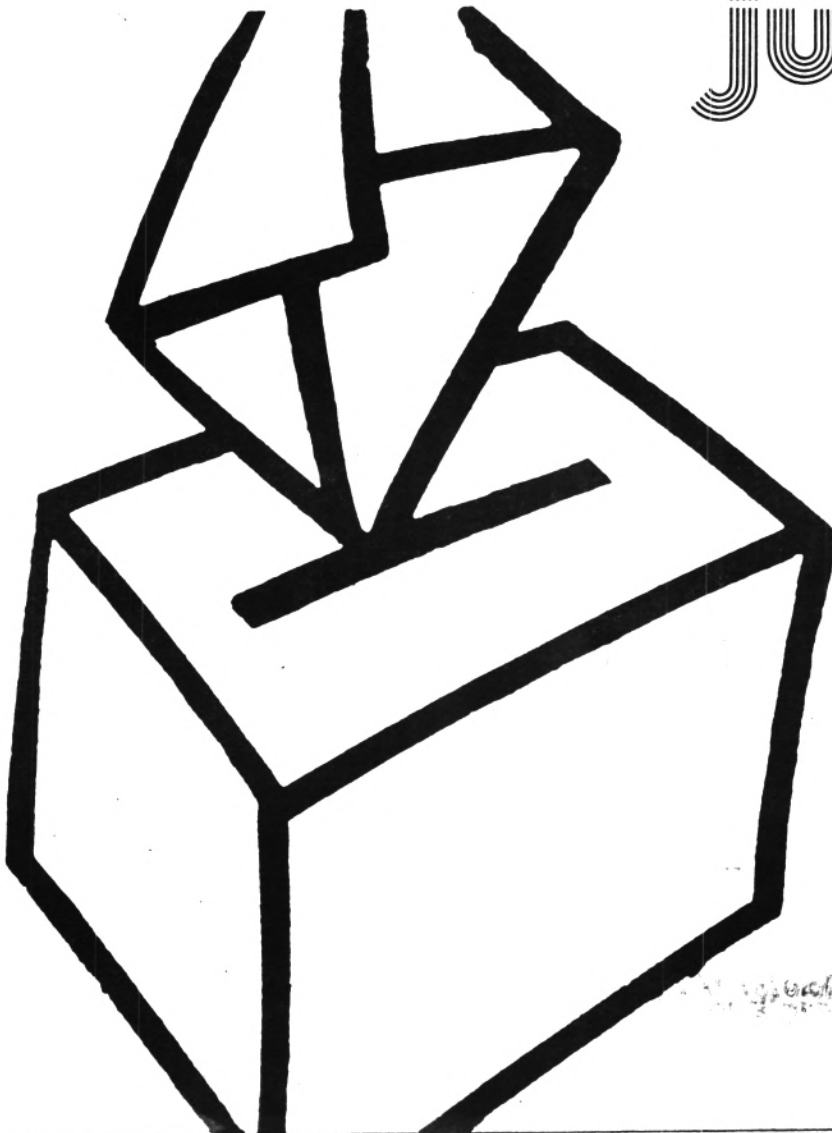

BUTLLETÍ INFORMATIU Nº 47/48 ABRIL/MAIG 1987

ELECCIONS

juny 87

NOTÍCIES LOCALS

- 1 de març. Celebració a Sineu del "Dia de les Illes Balears". El nostre poble, com tots els altres de la part forana de Mallorca, tenia instal·lat el seu "stand" a la Plaça del Mercat.
- 3 de març. Va esser el "Darrer Dia", però a Llorito no hi va haver disfresses.
- 4 de març. "Dimecres de Cendra", començament de la Quaresma. A l'Església hi va haver imposició de cendra.
- 5 de març. Mort de Francisca Ramis i Jaume "Borrassa".
- 7 de març. Casament de Na Margalida "de Sa Rota".
- 15 de març. Excursió de l'Associació de la Tercera Edat.
- 16 de març. Revisió dels al·lots de 8è nivell de la nostra escola a càrrec de l'otorrino-laringòleg Dr Domingo Fernàndez.
- 19 de març. "Dia de Sant Josep" i triple naixement a Llorito. Dues nines bessones, filles de Na Catalina i En Toni Regis "Tuti", i

una altra nina, filla d'En Joan i Na Maria Oliver "d'Es Colomer".

21 de març. De bon matí, varen partir els al·lots de 7è i 8è de l'escola per començar el seu viatge d'estudis. Durant la setmana que durarà visitaran Galícia.

A les 21 hores i al Centre Parroquial hi va haver la presentació del PSOE a Llorot.

Aquest dia començà oficialment la primavera.

23 de març. Excursió dels al·lots de l'escola. Anaren amb bicicleta al Torrent de Son Campà de Pina.

28 de març. Es canvià l'horari; adelantarem una hora els rellotges. Com a conseqüència d'això, la missa del vespre passà a ser a les 9.

31 de març. Ple de l'Ajuntament.

1 d'abril. Es concedí un premi a Pau Bibiloni "Xiu" i al seu company Celso Calviño per un treball sobre Climatologia. El premi era concedit per la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear.

1, 2 d'abril. No hi hagué missa a Llorito. Per estar en temps quaresmal el Bisbe donava unes conferències a Inca.

Amb el suport de

**Ajuntament de
Llorot de Vista Alegre**

2 d'abril. Es reparteixen per les cases pa pers de propaganda per al Concurs d'Arròs Sec que tindrà loc dia 26 d'abril, durant el Panca ritat a Sa Comuna. Col.laboren l'Ajuntament i el grup "Bqira".

5 d'abril. A les 10.30 h. del matí va haver-hi les confirmacions de 17 joves de Llorito. Llavors, a la sortida de missa, hi va haver un refresc i ball de bot (Llàstima del vent que no deixava sentir els micros).

7, 8 d'abril. Va haver-hi vaga dels metges titulars. Per tal motiu no hi hagué consulta mèdica.

12 d'abril. "Diada del Ram". Hi hagué benedicció de rams d'olivera davant la Rectoria i processó des d'allà fins a l'Església.

13 d'abril. Morí n'Antònia Munar "Pomera".

14 d'abril. A les 4 de l'horabaixa hi hagué una funció de teresetes al Centre Parroquial.

16 d'abril. "Dijous Sant". Va morir a Ciutat madò Francisca Gelabert "Cartera".

17 d'abril. A les 11 del matí, hi va haver un partit de futbol entre fadrins i casats. Resultat final 4 a 4.

GERMANDAT DE DONANTS DE SANG

El passat dia 26 d'abril tengué lloc la tradicional trobada de zona a Costitx. Durant l'acte s'imposaren a dos lloritans les insígnies de més de 10 donacions. Es tracta de Nadal Real Beltran i de Joan Picornell Picornell.

Per altra banda, el proper dia 15 de maig tindrà lloc al nostre poble una altra extracció de sang. L'acte serà al Convent de les Monges Franciscanes, a partir de les 19 hores.

- - -

RETRAT-ROBOT DEL FUTUR BATLE

ALT, CURRO, JOVE, RIC, AMB MERCEDES, XALET A VORERA DE MAR, APARTAMENT, DOS CRIATS I CUINERA.

ELECCIONS

-Pareix que definitivament seran quatre les candidatures que es presentaran al nostre poble a les eleccions municipals del mes de juny: Partit Demòcrata Popular (PDP) "Partido Socialista Obrero Español" (PSOE), Unió Mallorquina (UM) i la Candidatura Independent Lloritana (CILL).

Encara que no sabem la composició definitiva de les llistes si que ens podem fer ressò d'alguns dels components de les diferents candidatures (si bé d'una manera oficiosa i amb la possibilitat d'equivocar-nos). Aquests són:

Partit Demòcrata Popular (PDP)

1. Antoni Niell "Niell".
2. Nadal Beltran "de Sa Rota"

"Partido Socialista Obrero Español" (PSOE)

1. Joan Bonet.
2. Pere Joan Munar "Filau".

Unió Mallorquina (UM).

1. Maria Vanrell "Perica".
2. Joan Pons "de Ca Na Fernanda".

Candidatura Independent Lloritana (CILL)

1. Arnau Mateu "Ferrerico".
2. Antoni Ramis "Estrella".

ES PI GROS

Lloret de Vista Alegre

Butlletí informatiu nº 47/48

ABRIL/MAIG 1987

Lloret de Vista Alegre

CONSELL DE REDACCIÓ

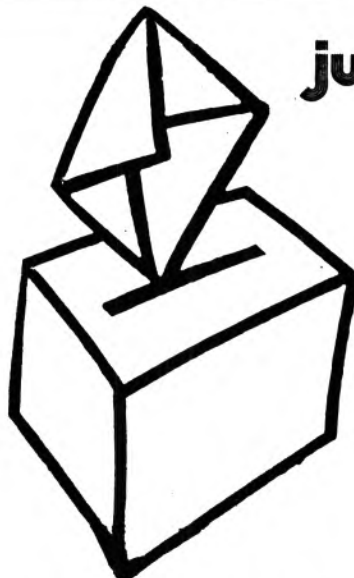
Andreu Mora
Bartomeu Amengual
Guillem Fiol

IMPRESSIÓ

"Apóstol y civilizador"
Petra.

Dipòsit Legal: PM 623/79

juny 87

-La candidatura que més activitat ha realitzat fins ara ha estat la del PSOE que ja du celebrats dos actes cara al públic. El darrer se celebrà el passat dia 25 d'abril i parlaren Joan Bonet (candidat a la batlia), Miquel Oliver i Pere Capó (ambdós candidats al Parlament Balear).

-Sembla esser que el partit "Alianza Popular" també ha intentat formar candidatura al nostre poble, però a l'hora de tancar aquesta edició d'"Es Pi Gros" encara no ho havia aconseguit.

-El passat dia 2 de maig alguns membres i simpatitzants de la Candidatura Independent es reuniren, a un restaurant de Montuïri, per parlar de les properes eleccions i confeccionar la llista que presentaran. Pareix que no degueren aclarir molt les coses perquè l'endemà s'hagueren de tornar reunir.

• • •

A la pàgina 6 d'aquest número publicam una fotografia de fa set o vuit anys quan s'estava enrajolant el Centre. Per raons d'espai no podem posar els noms dels fotografiats però segur que els coneixereu.

• •

L'article publicat al número passat del nostre butlletí i que es titulava "Els problemes de Na Ben Vista de Llorito" fou publicat al nº 3 de la revista "El Mirall".

EL VIATGE
D'ESTUDIS A

El dia 21 de març de 1987 ens aixecàrem a les tres de la matinalada per anar a l'aeroport i prendre l'avió que ens duria a Santiago. L'avió, ens van dir, sortia a les cinc i mitja i vàrem haver d'arribar una hora abans per efectuar l'embarcament. Al pujar a l'avió ens varen dir que estaríem 1 hora i 40 minuts per arribar a Santiago. Arribàrem a les set i quart. Ens dirigirem a El Grove, lloc on teníem l'hotel, en autocar. L'hotel 'Galicia' era molt bonic, però les habitacions eren petites. En Pere va tenir el grip i el duguerem al metge. En Tomeu i jo ens quedàrem a cuidar-lo mentre els altres anaven a veure la Toja.

Durant els tres dies que estarem a l'hotel 'Galicia' tot va anar bé. Fins i tot ens invitaren a la discoteca skorpio! Però tot allò bo s'acaba, i durant els dos dies següents va ploure a bots i barrals. Ens canviàrem

d'hotel i anàrem a l'hotel Congreso de Santiago. Dormíem en grups, i al nostre grup li va tocar la millor habitació de tot l'hotel. Les habitacions tenien fins i tot ràdio. Allà ens dedicàrem a visitar la catedral i anar de compres per el barri antic. El dia 26 partírem en autocar des de Santiago cap a Barcelona. 12 hores de viatge i 1200 qm per fer. En arribar a Barcelona agafàrem el vaixell i a les dotze manco un quart sortíem cap a Palma. En el vaixell estàrem a la discoteca fins a les quatre de la matimada i llavors dormírem fins a les set. Llavors desembarcàrem i acompanyats pels nostres familiars tornàrem cap a lloret.

LA LLET, PREOCUPA

El sector lleter de les Illes, a l'igual que la resta de l'Estat Espanyol, està preocupat degut a l'aplicació del sistema de quotes.

La fixació de la quota de producció de llet és obligatòria una vegada produïda la incorporació d'Espanya a la CEE. La quota està regulada en el Reglament Base pel que s'estableix l'*Organització Comú de Mercats*, OCM; en el sector lleter (Reglament CEE, 804/68) l'objectiu de la quota és controlar l'increment de la producció lletera.

La quota que Espanya té assignada en el tractat d'adhesió a la CEE és de 5'4 milions de tones. Una vegada establerta la quota cada Estat membre pot optar per reparar-la de dues maneres: a través de les centres lleteres o bé directament als productors. Espanya ha optat per fer-ho directament als productors.

Ara bé, en aquests moments el Ministeri d'Agricultura ha procedit a fer omplir les declaracions de producció de 1985 per tal d'establir la quantitat de referència, la que determinarà la reducció de producció a fer, cas que se superi la quantitat de 5'4 milions de tones.

Però el conflicte radica en la falta de concertació amb l'Administració del tema de les quotes lleteres. L'Administració no es vol asseure a negociar el tema fins que no es tenguí el total de la producció de 1985.

Ara bé hem de suposar que s'haurà de reduir la producció i per tant el que hem de plantejar és de quina manera s'ha d'aplicar aquesta reducció.

Tenint en compte les dues realitats socials i econòmiques existents a foravila, no es pot plantejar una reducció igual i d'una

manera lineal a totes les explotacions ja que al aplicar la reducció, l'efecte que aquestes produïrien no seria el mateix a totes les ramaderies.

La UPM (Unió de Pagesos de Mallorca) planteja que aquesta reducció no es produeixi a les explotacions familiars agràries ja que aquestes no tenen d'altra font d'ingressos que no sigui la pagesia. A més d'això moltes d'aquestes explotacions han realitzat durant els darrers anys importants millores estructurals, les quals han anat cap a un augment progressiu de la producció cercant una millor rendibilitat de l'explotació. El reduir la producció de 1985 seria el recular i el tornar cap a la inviabilitat d'aquestes.

Per altra part tenim molt clar que en cas de produir-se aquesta reducció, l'han d'assumir aquelles explotacions creades a partir d'uns excedents econòmics d'altres sectors de producció (serveis, hosteleria, indústria, etc.); és lògic que qui no viu directament de la terra i del que aquesta produeix sigui el que assumísqui aquesta reducció, no sols en aquest tema sinó en totes les produccions agrícoles i ramaderes objecte de reduccions o taxes de responsabilitat.

Comissió de Llet.

Unió de Pagesos de Mallorca.

Si torna passar el nom del porc es coneixerà.

Feia tant de temps, el meu cap tenia visions, escenes de terror, que només feia cinc mesos que havien acabat.

La primera que record era una vegada que estava malalta (tenia angines) deu fer cosa de 2 o 3 anys. Jo estava sola a la casa. Ell em va venir a veure; tenia una seixantena d'anys, tot gris, fort encara i amb aspecte d'home bondadós. Res més lluny de la realitat.

Va arribar i em va dir que li donàs dues besades. Jo, tota innocent, les hi vaig donar. Me'n va demanar una altra (abans em va preguntar si l'estimava i jo no sabia que contestar-li) i jo li vaig dir que ja n'hi havia donat dues. Ell llavors va agafar-me. Duia com sempre el pijama amb floretes cordat davant, amb el botó de més amunt que sempre deixava desfermat. Desfent-me el botó em va ficar la seva aspra mà dins el pijama, em feia mal, no m'agrada va, jo li deia que la llevàs i ell deia *No més un poquet*. Jo li repetia no amb violència, no, no, no. Finalment se'n va anar, però havia caigut dins les seves mans; no me'n podia escapar.

A partir d'aquí, cada vegada que la porta de ca nostra s'obria i jo estava sola automàticament el meu cor ja tremolava. Les primeres vegades la por m'impedia reaccionar. Llavors ell ja venia tot convençut de que em trobaria a ca nostra i em podria fer el que ell volgués. Vaig aprendre a tenir sempre tancat, ell tocava algunes vegades el timbre i jo l'observava de dalt sense que ell se n'adonàs; cansat se n'anava. Mon

pare i ma mare sovint em renyaven perquè tenia tancat amb clau, ell no s'adonaven de res.

Quan ell ja se n'havia anat el meu cor tornava a funcionar. Aquells moments eren especialment horrorosos, les llàgrimes em queien sense poder aturar-les i amb ràbia em repetia a mi mateixa *Per què no he agafat un ganivet i li he clavat? Per què?*. La cara la tenia molt irritada, a punt de ferme sang; la seva barba se'm clavava a l'ànima, m'amargava la vida i m'ofegava el pensament. Em mirava, el mirall es movia perquè tenia els ulls estibats de repugnància. A poc a poc m'anava calmant, llavors l'únic sentiment que em cabia al cor era *Vengança*.

Escenes d'aquestes es repetien sovint. Un dia record que estàvem dins la cuina, jo duia una bata perquè feia el dinar; era una mica transparent, era a ple estiu. La temuda situació tornava. Aquesta vegada no podia cridar les meves germanes (com feia sovint) perquè no hi eren.

Tornava estar sola davant ell. Aquesta vegada la record amb una extrema repugnància. Duia *sostens* i em va treure el pit amb violència, em va fer mal. Jo lluitava per anar-me'n, ell em tenia ben agafada, una mà dins els meus pits i l'altra abraçant me fort. Entre la lluita tant dura i ell quasi no podia respirar.

-Si me dones sa llengüeta te deixaré.

-No, no. Deixau-me!

Finalment me va obligar a que li donàs; tenia rogera. Allò el degué encalencir perquè cada vegada m'agafava més fort i

em feia notar que estava excitat, m'empenyia perquè fregàs més els seus òrgans sexuals.

Després, una de les meves germanes va venir. Em deixà automàticament, se'n va anar posant l'excusa de que era tard. Inconscientment, abans de pensar res, vaig anar cap al bany, em vaig rentar la cara i els pits. Tenia la cara amb rapinyadetes de la llarga i dura barba, els pits tots plens de vermellures de les seves mans aspres i dures. No gosava mirar-me, tenia por de veure una pobra desgraciada que es deixava trepitjar per un *cabron*, que se devia pensar que jo era la seva puta particular.

M'atemoritzava que qualche dia em fes més. Sabia que jo tenia massa por per xerrar. Llavors pensava: *Però, per què he de tenir por, si quan xerri ja no me podrà fer més?* Duia massa por dins jo, por de fer mal a la família, por de que no me creguessin, por de jo mateixa per no fer res.

Sí, ell també devia creure que era una mena de puteta per a ell perquè quan se'n anava em deixava uns doblers (vint duros, 'du es-centes pessetes); jo li deia cridant que no les volia, *Jo no vull els teus doblers*, li deia. Aquells doblers em feien oi, em repugnaven, no eren com els altres, tenien un significat: silenci.

Ara m'he decidit a xerrar, quan ja ha passat temps i la por ja no m'ofega. El meu cos i el meu cor estan marcats i he d'aconseguir llevar-me aquest pes, aquesta taca que ja fa tants d'anys que duc.

Aloma

Publicam íntegrament aquest article que hem rebut a la Redacció, però l'hem firmat amb un pseudònim a fi de no desvetllar la identitat de l'autora. Lamentam, per altra banda, que fets com els descrits encara succeeixen i més a un poble com el nostre.

Aigua absurda

Plou.

L'aigua cau gota a gota, poc a poc.

No vull que ningú plori.

Sé que demà he de morir

i l'aigua esborrarà les meves petjades.

Plou.

Després de tot el que hem passat,

Què més és un dia més?

Podem veure els nostres fets

per espais del temps, vagant.

El sol ja no surt de llevant.

El temps ens deixa enrera.

Plou.

No tornaré esser el que era.

No tornaré sentir aquella antiga cançó.

No tornaré veure aquell camí estret.

El temps ens deixa enrera

i l'aigua esborrarà les nostres petjades.

Plou.

DNI: 18232742

(Tant és si ho llegiu d'avall per amunt, com d'amunt per avall).

Els qui vulguin adquirir "Es Pi Gros" o subscriure-s'hi ho poden fer a S'Estanc

El padrí recorda...

"El padrí recorda" fou el títol que serví d'encapçalament durant uns mesos a una sèria d'articles dedicats a apropar-se un poc més a la figura d'un home conegut per tots, i que desgraciadament haguérem de suspendre a rel de la seva mort el mes de setembre de l'any 1985.

Abans de morir em féu coneixedro d'algunes dates que marcaren el seu període de servei a l'Exèrcit Nacional. Segurament ho trobareu més pobre i carent d'aquelles anècdotes tan característiques seves i que estàvem avesats a sentir; però a pesar d'això consider que aprofitant el 50è aniversari de l'inici de la Guerra Civil Espanyola val la pena tenir en compte el testimoni d'un que visqué allò que diuen que ha de tornar passar.

* * * * *

"Dia 18 de juliol de 1936 s'inicià la Guerra Civil Espanyola, en la qual vaig considerar que hi devia prendre part activa a pesar dels meus 37 anys. No és que jo formàs part de l'exèrcit ja que m'havia llicenciat el dia 13 de novembre de 1923, però per les meves conviccions i ideologia em vaig presentar voluntari al bàndol nacional al qual hi vaig passar destinat amb la graduació de cabo. El meu primer destí fou al Regiment de Palma N° 36 en el qual perteneixia a la primera companyia del segon batalló, essent en la data anteriorment esmentada el primer cap del regiment el coronel D. Miquel Antich Veny.

"Llavors em destinaren a Pollença i m'ascendiren a sergent. A Pollença hi vaig permanèixer fins que el 16 de maig del mateix any em destinaren a la tercera compa-

nyia del 10è Batalló Ciclista, acampat a l'Arenal de Palma on hi vaig estar fins que el 4 de juliol sortírem de Mallorca amb el citat Batalló cap al front de Guadalajara a les ordres del General Josep Moscardó. Dia 20 de desembre vaig passar a pertànyer a la 2ª Divisió de Cavalleria a les ordres del General Monasterio, on hi vaig estar fins que el dia 13 de març de 1938 em reclamaren al Cos d'Automòbils de l'Exèrcit del Centre Poc temps després vaig esser translladat a la 9ª companyia de Transports que manava el capità Desiderio Iglesias Garrido. Amb ell recoreguérem els fronts d'Aragó, Osca, l'Ebre i Catalunya fins que el dia 21 de gener de 1939 em destinaren a la 5ª Companyia Divisiònaria de la 5ª Divisió de Navarra a les ordres del General Don Juan Bautista Sánchez; junts recorreguérem la resta del front de Catalunya i tot el front de Toledo passant com destacat al Quarter General de la citada Divisió, on hi vaig permanèixer fins la dissolució de la mateixa el dia 15 d'octubre de 1939. Des d'aquell dia vaig passar a pertànyer a la 60ª companyia que es formà a Burgos a les ordres del capità

Don Luis Sierra Almestre. Allà hi vaig estar fins el dia 28 de febrer de 1940 en què em destinaren al Destacament de Logroño, quedant-hi com a encarregat del mateix el dia 29 d'abril fins que es dissolgué el 10 d'agost. Llavors vaig passar al Parc Central de la C-69 Companyia de Burgos a les ordres del capità Don Luis Sierra. Prestava els meus serveis com sergent encarregat del destacament de Bilbao del qual em vaig fer càrrec el dia 17 de setembre de 1940.

L'amo En Tomeu Gomila ("Fred") és el primer per la dreta de la fila dels drets.

"Dia 15 de novembre de 1941 concluïa el meu servei a l'Exèrcit Nacional ja que me n'havia adonat que la meua aportació a la causa ja havia acabat i el que a mi em pertocava era tornar a Lloret amb la meua família i no fer-los patir més al veure'm tan lluny d'ells.

"Per la meua actuació durant el Moviment Nacional em foren atorgades la Creu Roja del Mèrit Militar i la Medalla de Campaña.

Bartomeu Amengual i Gomila

EL Excmo. Gen. Capità General de Balnearios
y en su nombre el Ca. Coronel Jefe de la Zona de
Reclutamiento y Mobilización n.º 48
D. Rafael de Laso Pual.

CONCEDO LICENCIA ABSOLUTA, por haber permanecido dieciocho años en el servicio militar, desde la fecha de su ingreso en Caja, según lo dispuesto en los artículos 18 y 33 del Reglamento aprobado por Decreto de 27 febrero 1925, donde Bartomeu Gomila Fiorbell, hijo de Bartomeu y de Catalina, natural de Alicante, Juzgado de primera instancia de provincia de Balnearios, nació el día 3 de Julio de 1899, de oficio ..., su estado Fué alistado en el reemplazo de 1920 y clasificado como soldado 1.º habiendo prestado los servicios que se expresan al dorso.

V por haber cumplido su compromiso en el Ejército, expido la presente en Palma a 16 de Junio de 1942

Anotado al folio 42 lib. n.º 1.313
El Capitán ...

Esta licencia no es válida si no lleva el sello en seco del Ministerio del Ejército.

5.ª DIVISION NAVARRA
SERVICIO DE AUTOMOVILISMO
DEL EJERCITO
5.ª Compañía División

Num. B.º
"RECOMENSAS"
Cruz Roja del Mérito Militar-UNA
Medalla de Campaña-UNA

Tengo la satisfacción de comunicar a V. que según me rel de esta División, Sr. General de esta División, con presente año, le han sido concedidas a V. por su actuación durante el Movimiento Nacional, las recompensas que el dorso se detallan.

Dios guarde a V. muchos años
Sanctander 27 de Septiembre de 1939.
AÑO de la Victoria.
El Capitán Juan...

Sr. D. Bartolomé Gomila Fiorbell - Sargento de esta Compañía

PLANA MAYOR
El Sargento Agregado
GOMILA FIORBELL

esta certificado por su actuación de...

encontrarse el...

Burgos 15 de Agosto de 1941.

A l'ombra del Palau de Sineu

GABRIEL CAÑELLAS

Dia primer de març tengué lloc, per quarta vegada, la celebració commemorativa de l'aprovació del «Estatut d'Autonomia de Balears». Aquesta vegada, hem volgut que la festa tengués lloc a la Part Forana, al mateix cor de Mallorca, a Sineu.

El fet de triar Sineu com a lloc per a una celebració que hauria d'ésser entrançable per a tots els illencs, no ha obert a la casualitat, sinó que ha estat la conseqüència d'una voluntat integradora a la qual afegirem una forta càrrega de simbolisme.

Sineu, vila la primera, és considerada, en efecte, com la capital d'aquesta Part Forana mallorquina que congria tants de sentiments, que amaga tantes necessitats insatisfetes i que guarda les arrels preuades de la més autèntica tradició mallorquina. A l'ombra amorosida del Palau del Rei Sanç, ens arreplegarem per recordar, tots junts, que des de fa quatre anys gaudim de l'atribució d'autogovernar-nos. Un dret que no se regala, sinó que l'hem de conquerir dia a dia, minut a minut.

L'autonomia quan és desitjada pels intel·lectuals, cantada pels poetes, exigida pels ciutadans, agafa una forta sentor d'emotivitat. Llavors es quan puguen onades de calfreds pel sol fet d'anomenar les ansiades institucions. Però no ha estat aquest el nostre cas, i seria per demés voler enganyar-nos a nosaltres mateixos atribuint a la gent mallorquina la possessió d'un sentiment autonomista reivindicatiu.

El nostre camí, evidentment, ha estat un altre, i el fet de reconèixer-lo, no té per què implicar l'assumpció de cap complex de inferioritat. A Balears estam ara mateix capficats dins un procés d'identificació del

poble amb el fet autonòmic que anirà augmentant a mesura que les institucions pròpies i el poble vagin coneixent-se i identificant-se. I el nostre poble, la nostra gent, ja comença a saber que l'autonomia ens aporta la possibilitat i la capacitat de pensar per nosaltres mateixos.

Pens que a mesura que les institucions autonòmiques vagin desplegant les seves possibilitats, anirà produint-se l'ansiada identificació del poble amb l'autonomia. En aquest sentit, aquests quatre anys han estat, a parer meu, molt profitosos, encara que no sien, ni d'un bon tros, suficients per a coronar el procés. Així com han anat passant, s'han enfortint les institucions nostrades: el Parlament, el Govern Balear i els distints Consells Insulars s'han anat fent més presents dins la vida quotidiana de les illes.

Es clar però, que la nostra autonomia no serà completa fins que hàgim assumit la totalitat de les competències que l'Estatut contempla. I no seria sincer si escrigués que l'assumpció d'aquestes competències ha estat una tasca planera i sense dificultats. La veritat és que nos ha costat i nos està costant molt arrabassar les competències al govern central. Però la nostra fita està posada molt enfora, cercant assolir el major número possible de competències que nos permetim ésser, de veritat, un poble auto-governant.

A l'hora il·lusionada d'aquesta quarta fita d'allò que voldria que fos un llarg camí, com a President del primer govern Balear, me'n sent orgullós i satisfet, perquè tenc la certesa d'haver treballat molt per millorar el nivell i la qualitat de la vida dels ciutadans d'aquestes illes. La nostra ha estat una tasca tènac i

perseverant que s'ha realitzada amb la discreció de qui pensa que qualsevol feina governamental i administrativa és, per ella mateixa, feixuga i de vegades torbadora pel ciutadà. Fidels a la nostra ideologia lliberal-conservadore, hem procurat en tot moment no ofegar la lliure iniciativa, masella d'activitat creadora, dels mallorquins, menorquins, eivissencs i formenterencs. Només hem volgut arribar allà on sabem que ells no ho podien fer.

Però les obres d'un govern, que qualsevol govern són fugisseres i allò roman és la societat que els dóna suport. Per això he estat en tot moment conscient que la nostra tasca era doble, ja que havíem de construir el nucli institucional de l'autonomia al temps que la governàvem. Per això les dificultats han estat també, dobles, per bé que en cap moment m'hagi sentit enfonsat pel seu pes. Saber que treballaba en la construcció del país balear, bella realitat que ara ja comença a brostar com un fruit d'esperança, m'enfortia el cor i em donava conhort per tirar endavant.

Resta, és clar, un llarg camí. Venim tots junts, d'una il·lusió conjunta que entre tots hem de fer possible. Una il·lusió que vosaltres, premsa petita de més enllà de Ciutat, heu assumit des de fa temps, carregant-vos un feix que per ventura no havia de ser només per a vosaltres. Per això, en aquesta mica de returada en ocasió del quart aniversari d'aquell punt de partida, he volgut compartir amb vosaltres un moment de la meua pròpia reflexió. Més endavant, ens esperen nous camins per ventura farcits de dificultats. Però tenim la voluntat de resseguir la camada tots junts.

MALLORCA TÉ LA PARAULA

Durant molts d'anys els governs s'han desentès de Mallorca. Ens han vist com un lloc de turisme i de descans, com una "província" calmada que no crea problemes a l'administració. Els governants de Madrid -que no oblidem que són els que segueixen comandant-desconeixen la realitat de l'agricultura, de la indústria, del comerç i del conjunt de l'economia mallorquina. Les estadístiques diuen que el nostre nivell de renda és el més alt, que som els que tenim més vehicles, amb una paraula: som rics. I dels rics no paga preocupar-se'n.

La inversió pública a Mallorca hi és ridícula -sobretot si la comparem amb el que aportem als ingressos estatals-, i manquen serveis i infraestructures -basta visitar Son Dureta per comprovar l'abandonament d'un servei tan important com és el sanitari-. El foment de la nostra agricultura i indústria és inexistent, l'ensenyament públic és insuficient i amb escassos mitjans, les inversions en el terreny cultural i esportiu nul·les, etc. Això és el que denominam centralisme, que avui segueix ben viu, fins i tot reforçat.

Aquest govern centralista ha negat la cessió de competències en matèria d'educació universitària i no universitària, i d'aigües i d'aprofitament hidràulic a la nostra Comunitat Autònoma; ha provocat greus dificultats el finançament de l'autonomia, que està en mans de Madrid, sols corregit amb convenis que ja determinen quina ha d'esser la inversió -aquest és el cas de l'autopista Marratxí-Inca acordada entre el govern del PSOE i el d'AP), i redueixen l'autonomia a molt poca cosa.

De tota manera, si a Madrid no han tengut massa en compte a Mallorca,

el Gover Balear no ha quedat gaire al darrera: escàndols continuats -Torcal i Zeus, subvencions a familiars i amics, contractació irregular de personal, irregularitats administratives i comptables, etc.- i sobretot una absoluta incapacitat d'aprofitar els recursos que tenien en les seves mans en bé del poble de Mallorca.

Mentrestant, la Ciutat i les urbanitzacions de la costa creixen espectacularment i de manera desordenada, i els pobles moren poc a poc, els pagesos abandonen les terres, els comerços tanquen i els joves cerquen feina a Ciutat. Tan sols creixen els xalets i les casetes dels ciutadans que els caps de setmana fugen de la concentració urbana. Però per a l'economia de la Part Forana ningú planteja solucions. I n'hi ha, difícils perquè l'abandonament ha estat llarg, però n'hi ha.

Aquesta tasca no la farà la dreta vinculada als interessos especuladors i urbanitzadors, que cerquen beneficis ràpids i còmodes -almanco no ho ha fet fins ara-, ni ho faran els partits centralistes, sempre obediets als determinis de fora, interessats en una Mallorca turisticada i productora de divises. Són les forces mallorquines, és a dir nacionalistes, compromeses tan sols amb el poble de Mallorca, les que poden empènyer aquesta visió de les coses progressista i constructora d'un futur per totes les zones de Mallorca. La dreta i el centralisme ja ha demostrat que poden fer. Es Mallorca ara qui té la paraula.

Mateu Morro i Marcé
Secretari General del PSM-EN

ES PI GROS

Lloret de Vista Alegre

0 0 0
2555

Els orígens del 1er. DE MAIG

Les primeres referències a la celebració del Primer de Maig les trobam a l'any 1880, fruit de l'acord del Congrés Internacional de París de 1889 que estableix aquesta data amb caràcter general. Així, la pròpia convocatòria de la diada a Palma fa referència a la solidaritat amb els treballadors de la resta de l'Estat:

"Compañeros: La comisión organizadora del meeting obrero deseosa de realizar un acto de simpatía en pro de nuestros hermanos de la Península (...) os convoca a todos, ya sean trabajadores intelectuales ya materiales a esa pública reunión, la que tendrá lugar el domingo 4 del actual a las tre de la tarde, en el local conocido con el nombre de Circo Balear.

Palma, 1 de Mayo de 1890"

(La Almudaina, 3-5-1890)

L'acte es celebrà amb prou èxit, amb l'assistència de unes 2.000 persones. Les consignes utilitzades i les resolucions adoptades ens donen una mostra prou clara del context de la celebració: **Necessitat de crear associacions obreres, voluntat d'augmentar el nivell d'inst. i de creació del treballador, i de sol·licitar la jornada legal de vuit hores.** Aquesta darrera reivindicació apareix de forma constant en totes les convocatòries del

primer de Maig fins gen entrats els anys vint.

L'estructura de la celebració en els primers trenta anys és bastant constant, modificant-se, en qualsevol cas, les consignes i reivindicacions que fan referència en cada moment a les circumstàncies més rellevants de la seva època. Ja des dels primers anys **els mitins i manifestacions són seguits de la paralizació generalitzada de les activitats donan a la ciutat un "aspecto de día de fiesta"**. Només en el any 1901 trobam referències importants a conflictes que, iniciats durant la manifestació, es perllongaren durant tot el dia i part de la nit en els barris amb més presència obrera amb forts enfrontaments amb la força pública.

La festa del 1er. de Maig de 1903 n'és un bon exemple del que trobam en tot aquest període: A les sis del matí diana, per les bandes de música de les associacions obreres que recorren els principals carrers de Ciutat i de l'araval de Santa Catalina. A les deu gran mitin a la plaça de Toros amb parlaments dels líders de les associacions. Tot seguit, manifestació des de la Porta de Jesús (avui instituts) fins la plaça de la Llonja. Al mig dia dinar al camp a la "pradera del Terreno" (altres anys és a Bellver, Ca's Cata-

là, la Bonanova, etc.) amb tota la família. Finalment, a les vuit de la nit, en el teatre de la Federació local, funció teatral que en aquest any 1903 posa en escena el drama "Traïdor, inconfeso i martir".

Pel que fa a les consignes i resolucions més significatives d'aquest període podem destacar les referències a la guerra del Marroc, a l'encariment de les subsistències (sobretot en els anys de la Primera Guerra Mundial), a l'amnistia pels presos polítics i socials, i per la seva singularitat, la sol·licitud d'un ensenyament neutral. Així mateix, és present la reivindicació d'un solar per construir el local de la Federació d'Associacions obreres. Amb l'arribada de la dictadura de Primo de Rivera, paral·lelament a que es redueix la celebració al mitin, s'inclou la reivindicació i demanda de "normalidad constitucional".

Es un fet significatiu que a partir de 1918 la celebració del 1er. de Maig deixa de ser unitari i produeixen dues convocatòries: la de la Federació de Societats Obreres i la de la Federació Catòlica Obrera, de recent creació i que celebra un mitin en els locals del menjador del Patronato-Obrero, precisament inaugurat en el 1er. de Maig de 1916. Aquest fet, es repetirà ja de forma perma-

nent en els següents anys.

En les referències consultades, i pel que fa a les organitzacions obreres, en els primers anys són les associacions obreres i la seva Federació local les entitats que signen les crides. La constitució del Ateneo Obrero Mallorquin a 1891 fa que sigui aquesta entitat la que organitzi en els primers moments els actes de la festa. Amb posterioritat apareixen les organitzacions polítiques d'esquerres que, vinculades a les organitzacions obreres participen en els actes y parlaments. En aquest sentit, és especialment significatiu que **des dels seus inicis, la festa del primer de Maig agafa un clar sentit socio-polític.** Les referències als continguts dels parlaments i a les consignes que encapçalen les manifestacions deixen prou clar el caràcter revolucionari del moviment. Els crits d'"abajo la burguesia" o les afirmacions de que "la clase obrera está ya en ocasión de librar la batalla contra la burguesía" apareixen de forma freqüent en els primers anys del segle XX.

En relació a la celebració del primer de Maig fora de Palma poques són les referències que apareixen en la premsa de Ciutat. A l'any 1902 es celebra per primera vegada a Inca una manifestació pacífica de sabaters

que passa per davant les principals fàbriques del poble. A 1910, es celebren manifestacions a Manacor i Marratxí (aleshores important nucli industrial). Resta per fer un estudi sistemàtic de l'expansió de les celebracions del primer de Maig i de la seva cronologia a la resta de l'illa.

Es especialment relevant les reiterades afirmacions de **defensa de la pròpia llengua** en els parlaments dels

principals oradors dels actes, essent ja significativa la presència de treballadors emigrants.

Finalment, podem recordar el lema que encapçalava la manifestació del 1er de Maig de 1910 i que n'és un bon exemple de la filosofia i ànim que impulsava les celebracions d'aquesta diada: **"¡TRABAJO, TUYO ES EL MUNDO!"**.

PERE MASCARO

(Article publicat al butlletí "Unitat",
Nº 6, corresponent al maig del 1987).

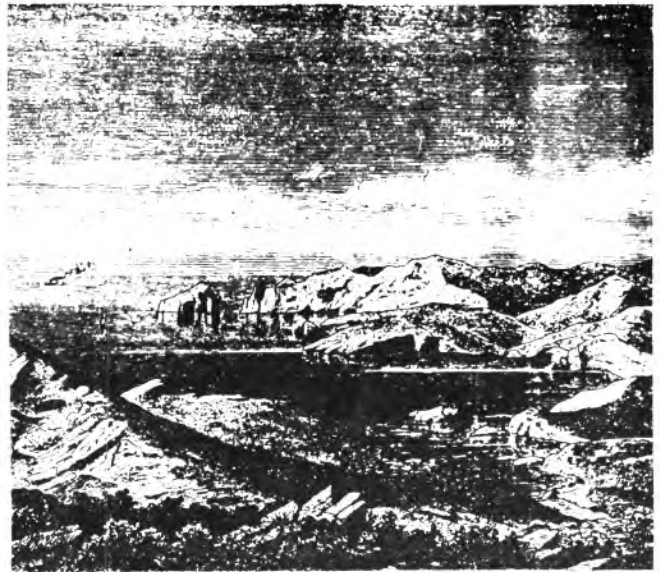
REMEIS CASOLANS

CONTRA LA DIARREA

- Preparar te de fulles de condonyer.
- Menjar pomes durant alguns dies.
- Prendre aigua d'arròs freda.
- Prendre suc de pastanaga.
- Beure te de fulles de nisprer amb una cullerada de mel.
- Beure te de camamilla.
- Menjar codony.
- Prendre una tassa de xocolata molt espessa.
- Menjar pa torrat mentre es va bevent aigua.
- Prendre gasosa mesclada amb blanc d'ou.
- Posar un tros de pa quasi cremat dins un tassa d'aigua i treure el pa després duns minuts, i beure's l'aigua.

Es Jai de sa Barraquetà

El G.O.B. prepara una gran exposició
sobre Cabrera

Expocabrera-87

Cabrera és un arxipèlag al sud de Mallorca. Està format per l'illa del mateix nom (1.569 Ha.), Sa Conillera (287 Ha.), Na Redona, Na Plana, No Pobra, l'Imperial, Na Foradada i deu illetes menors, sumant en total 1.836 Ha. L'illa més propera a Mallorca (Na Foradada) és a 10 Km. del Cap de Ses Salines; l'arxipèlag està separat, pel sud, 250 Km. de la costa argelina.

Es tracta d'un arxipèlag original, ja que és una de les poques illes del Mediterrani d'aquest tamany que no ha estat colonitzada per l'home. El seu interès ecològic i paisagístic és extraordinari, especialment per les colònies d'aus marines i la presència de sergantanes úniques al món.

El Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturaleza (G.O.B.), entitat ecologista fundada a desembre de 1973 i que actualment té més de 2.500 socis, ha organitzat la mostra **"Expocabrera-87"** amb l'objectiu de divulgar els valors naturals de l'arxipèlag, crear un estat d'opinió contrari al manteniment de les marines militars periòdiques a Cabrera i reivindicar la declaració de **Parc Nacional Mari-**

tim-Terrestre.

Aquesta mostra tindrà lloc de dia 19 de maig a dia 5 de juny al Claustre de Sant Antoniet de Palma. L'exposició constarà d'una seixantena de panells damunt 27 temes diferents (toponímia, geologia, el Castell de Cabrera i la pirateria, flora, mamífers, la vida marina, la foca mediterrànea, el turisme, els militars, etc.). Hi haurà també 2 maquetes i 4 grans acuaris amb peixos vius.

Durant aquests dies es faràn tres conferències:

-Dr. J.A. Alcover, investigador del CISC. Museu Nacional de Ciències Madrid: "Cabrera i els mitjans insulars".

-Dr. Cosme Morillo, subdirector general ICONA: "Cabrera i els parcs nacionals espanyols".

-Dr. Andre Manche, director del Parc Nacional de Port-Crois (France): "La gestió del Parc Nacional de Port-Cros".

També es projectaran vídeos i diapositives de Cabrera. El presupost total de Expocabrera-87 supera les 1.200.000 pessetes, una part de les quals seran aportades per una sèrie d'empreses privades mallorquines.

Conversa amb Francesc Marí i Cardona pescador de Formentera

A Formentera, la figura del pescador-pescador és prou rara. En aquesta illa, el pescador, generalment, no ha viscut només de la pesca, sinó que l'ha anat alternant amb l'agricultura. Però ara que tampoc no se viu de l'agricultura, ha sortit la figura del pescador-botiguer, del pescador-taxista, del pescador-arrendatari. Francesc Marí i Ferrer, de mal nom Xiquet Barber, pescador retirat des de fa onze anys, era un d'aquests pescadors-pescadors. Amb ell hem parlat de la pesca a la petita de les Pitiüses.

-¿Com era la pesca abans, en embarcacions a vela?

-Hasta el cinquanta la pesca era tota a vela. Era una vida molt penosa, penosa perquè així com ara per exemple, quan deim "quan es temps no mus agrada fugim a motor" o fugiem, a lo darrer que pescava, llavò quan veies un temporal que s'aixecava, i estava en calma, havíem d'esperar que es vent vengués per fugir. Allò era una vida molt dolenta, molt, però era sa vida que havia llavò, es qui volia pescar.

Vaig començar a pescar a motor l'any quaranta-quatre o quaranta-cinc. Llavò n'hi havia molt pocs, sa gasolina també anava es cassa... i s'aprofitava es vent, sí.

-¿Quins peixos se pesquen ara i quins se pescaven abans?

-Buenu, s'únic peix que no es pesca tant com antes, que és perquè no n'hi ha, és s'amfós. A un temps hi havia estius que mus dedicàvem tot s'estiu a pescar s'amfós, i trossos d'hivern, però avui no n'hi ha, d'amfós.

De tonyines també n'hi ha poques. N'hi ha que diuen que tanta llum en terra, que no les desvii. Antigament, aquí, a La Savina, a Sa Punta de Sa Pedrera, era una cala molt bona; calaren es faru i ja no ha set tan bona mai més. Sa tonyina no vol llum.

Es peix que més s'agafa és, en s'estiu molls, rages, sepis... i llavò també sa lla gosta.

Llavò n'hi havia molt més, de peix, sen trobava més que ara. Ara està tot molt pescat. Ve gent de fora, d'Alacant, de València, que duen uns ormejos més perfeccionats i es peix se treu més. De peix n'hi ha poc ara.

-¿Quins ormejos s'usen, o s'usaven, a Formentera?

-S'ormeig d'ara és pràcticament es mateix que s'empleava antes, no ha variat, és sa mateixa tàctica, diríem.

PESCADOR ARREGLANT UNA XARXA

S'ormeig que s'emplea varia per temporades. Per exemple, en s'hivern es pesca més es bolitx o artet, per 'gafar gerret.

Sa xarxa que més s'usa és sa xarxa prima, fil prim i malla espessa, és es que més s'usa. Después, per sa llagosta, s'usa més sa xarxa de fil més gord, més clara. Segons es peix s'usa un o altre ormeig més apropiat.

Llavò també hi ha s'almadravilla, que diuen es mallorquins, tonyaina li deim aquí, per 'gafar tonyines.

També hi ha sa solta, per 'gafar peix més petit, com es bonitu.

-¿Saps d'accidents ocorreguts en barques de pesca a Formentera?

En sé alguns, sí. Un que li deien en Pep Perolai, que pescava vora d'Es Cap, que tota la vida havia set un puestu de molt de peix. Ell i uns altres se n'anaren un dia, amb un llaüt, i no varen tornar. Hi va haver un temporal i degueren morir negats. Aí xò fa uns setanta anys.

I después també n'Andreuet, de La Savina, que va negar-se allí, a La Mola, fa uns quaranta anys. Anava amb un fill i un cone gut que pescava amb ell. No s'ha tornat se bre res d'ells.

I un altre també a Cala Saona, fa cinquanta i picu d'anys. Eren, per cert, un vell i un jove. Sa barca va tombar i es jove, que no sabia nadar, se va salvar agafat a una madera, i es vell es va negar.

Andreu Salom i Mir

Els escrits publicats en aquesta revista *ex pressen* únicament l'opinió dels seus autors

Hem rebut:

Varis autors. "Drogas: aspectos jurídicos y méco legales". Facultat de Dret. Palma, 1986.

"Normativa sobre l'ensenyament de la llengua catalana a les Balears". Conselleria d'Educació i Cultura. Palma, 1986.

Manuel García Fernández. "Configuración de la jubilación como contingencia protegida en la Seguridad Social (Régimen General)". Conselleria de Treball i Transports. Palma, 1986.

"III Premis Associació de la Premsa Forana". A. P.F.M. Petra, 1987.

Camil·la Blanes. "L'Estatut. Procés històric de l'autonomia". Consell Insular de Mallorca. Palma, 1987.

"Guía para la contratación y uso racional de la Energía Eléctrica". Conselleria de Comerç i Indústria. Palma, 1987.

Varis autors. "Canya. Vocabulari bàsic per al cicle mitjà". Conselleria d'Educació i Cultura. Palma, 1987.

Universitat Illes Balears. "Enquesta sociolingüística a la població de Mallorca". Consell Insular de Mallorca. Palma, 1986.

Llibres

Mary Rodgers. "Quin dia tan bèstia!".
Col.lecció L'esparver, N° 13. Editorial La Magrana. Barcelona, 1986.

Poques coses sabem de l'autora d'aquesta formidable història, només que a la mateixa col.lecció i editorial ha publicat un segon llibre titulat "La tele boja". Ambdues obres són tan summament divertides que

val la pena llegir-les.

La trama d'aquest llibre és més simple encara que la del mes passat i per tant va recomanat tant per a grans com per a petits Annabel és una joveneta de 13 anys que, com totes les de la seva edat passa els dies protestant de tot. La seva mare, cansada de les seves protestes, el seu desordre i el seu desvergonyiment, decideix donar-li una lliçó: Annabel tindrà per un dia el cos de la mare i aquesta el cos de l'Annabel, de tal manera que cadascuna haurà d'interpretar un paper ben diferent del que estan acostumades. La dificultat d'aquesta interpretació està en que l'únic que ha canviat d'elles és el cos, no la manera de pensar ni d'actuar.

Com vos podeu imaginar totes dues passen un dia terrible o, com ens diu l'autora, un dia bèstia. Per una banda l'Annabel ha de fer totes les feines de la casa de les que no sap fer res, i per altra la mare ha d'anar a l'escola.

La novel.la reflecteix ben clarament els problemes d'una família amb una adolescent de 13 anys. Malgrat l'escarment que la mare vol donar a la seva filla, són totes dues les que queden ben escarmentades.

Vos la recomanam.

M.M.I.A.

Presentació de l'opuscle sobre el "procés històric de l'Autonomia" al Consell de Mallorca

El passat 6 de març va tenir lloc a la seu del Consell de Mallorca, la presentació de l'opuscle sobre el "Procés Històric de l'Autonomia", el qual va ser presentat pel president del Consell de Mallorca, Sr. Jeroni Albertí, per la presi-

denta de la Comissió de Cultura d'aquesta institució, Sra. M.a Antònia Munar i per l'autora de l'opuscle, Sra. Camilla Blanes.

Cal assenyalar que aquesta publicació va dirigida principalment als estudiants de BUP.

S'ESTANC

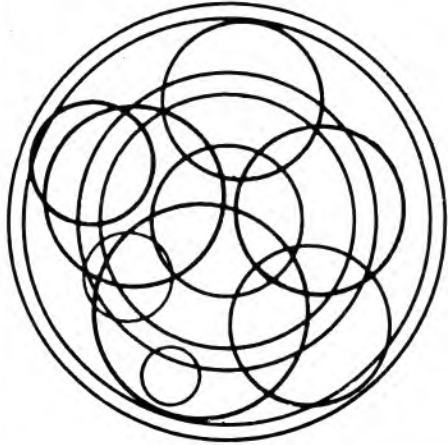
tabacs, revistes
i papers

L'estatut

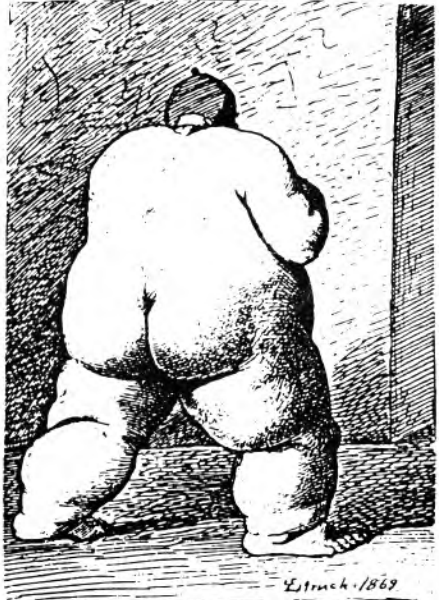
7
ERRORS

El nostre dibuixant ha comès set errors quan copiava aquest dibuix. Sereu capaços de trobar-los?

ENGINY

Quants de cercles hi ha en aquest dibuix?

Struck / 1869

FOTOGRAFIA DE NA BEN VISTA QUAN SE'N VA A DONAR-SE UN BANY.

A N A R E N S C O N
C I T R O E N T X E
E E S T A I F T A G.
M R P T O L T B E A
P S E D E C R E M W
E R U N O C L O N S
T A G M A I N E A K
I E E S I U E O P L
R F O R D R L L L O
O S T O B L A T S V

SOPA DE LLETRES
Cerca 9 marques de cotxe.

ENGINY
Hi ha tretze cercles.
SOPA DE LLETRES
Renault, Seat, Ford, Citroën, Mercedes, Opel, Peugeot, Fiat, Volks-
wagen.

ES PI GROS

Lloret de Vista Alegre

*dents
metes*

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SERVEI D'EDUCACIÓ SANITÀRIA